

บทบรรณาธิการ

ประชากร 50 ล้านคน กับ การพัฒนาคุณภาพ

เสน่ห์ จุย์โต*

บทนำ

เรามักจะได้ยินคำกล่าวที่ว่า “ลูกมากจะยากจน” อยู่เสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีลูกมากเกินไปก็อาจจะมีผลกระทบกระเทือนต่อฐานะทางครอบครัวและในขณะเดียวกันการมีลูกมากเกินไป ก็เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กด้วย ดังนั้นในบทความนี้ ต้องการที่จะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของประชากร 50 ล้านคน กับการพัฒนาคุณภาพของประชาชนว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร และต้องการที่จะชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยเน้นการพัฒนาจิตใจเป็นประการสำคัญ เพราะถ้าเราสามารถที่จะพัฒนาจิตใจของประชาชนโดยส่วนรวมได้แล้ว การพัฒนาคุณภาพของประชาชนในด้านอื่น ๆ ก็จะประสบผลสำเร็จตามมาด้วย

ข้อสมมติฐาน

ในปัจจุบันการวางแผนประชากรของไทยนับว่าได้ผลพอสมควร ทำให้ประชาชนรู้จักวิธีการวางแผนครอบครัว ซึ่งในประเด็นของการควบคุมจำนวนประชากรนั้น ผมจะไม่ขอกล่าวถึงในที่นี้ ประเด็นที่น่าจะกล่าวถึงน่าจะได้แก่ ในจำนวนประชากร 50 ล้านคน (ปัจจุบัน) เราจะมีวิธีการในการพัฒนาคุณภาพของประชากรที่มีอยู่อย่างไร ซึ่งผู้เขียนมีสมมติฐานไว้ดังนี้คือ

*เสน่ห์ จุย์โต, พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์ เกียรตินิยม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อันเป็นเป้าหมายที่จะใช้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ ทั้งรวมทั้งการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางของนักวิชาการท่านต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวความคิด หลักการ หรือทฤษฎีทางการประเมินผลซึ่งมีความสอดคล้อง (congruity) และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าความตรงประเด็น (relevancy) เกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการด้านการประเมินผลเป็นอย่างมาก ทั้งนี้หากจะมองในแง่ความน่าเชื่อถือได้ (reliability) ของเนื้อหาทางวิชาการ ก็นับว่าหนังสือเล่มนี้น่าพอใจอยู่มาก อันเนื่องมาจากการรวบรวมบทความของนักวิชาการที่มีความรู้ประสบการณ์ และมีชื่อเสียงในด้านการประเมินผลอยู่มากมายหลายท่านที่เกี่ยวข้อง (เฉพาะนักวิชาการที่ร่วมกันเขียนบทความในหนังสือเล่มนี้มีถึง 30 ท่านด้วยกัน)

อย่างไรก็ตาม หากจะมองในแง่เนื้อหา (content) หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมถึงปรัชญา แนวความคิด ทฤษฎี และหลักการเอาไว้ค่อนข้างจะสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ก็เป็นที่น่าเสียดายที่หนังสือเล่มนี้ไม่ได้กล่าวถึง เทคนิค รวมทั้งวิธีการในการดำเนินงานในการประเมินผลเอาไว้ด้วย ซึ่งก็มีผลสะท้อนให้หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าน้อยลงไปบ้าง อย่างไรก็ตาม บรรณาธิการของหนังสือเล่มนี้ก็ได้อ้างวัตถุประสงค์เอาไว้แล้วว่า จะมุ่งเน้นในการถ่ายทอดแนวความคิด และเพื่อสร้างความเข้าใจในด้านการประเมินผลโครงการ โดยจะไม่กล่าวถึงรายละเอียดในด้านเทคนิค หรือวิธีการในการดำเนินงานเอาไว้ด้วย ดังนั้น ตามความเห็นของผู้วิจารณ์หนังสือเล่มนี้จึงไม่น่ากล่าวว่ามีจุดอ่อน หรือข้อบกพร่องจากการนำเสนอแต่อาจเป็นเรื่องของความคาดหวังของผู้วิจารณ์เอง ซึ่งเห็นว่าหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าและได้กล่าวถึงเนื้อหาต่างๆ เอาไว้มากมายอยู่แล้ว ก็น่าที่จะเป็นไปได้ในการที่จะรวบรวมเอาความรู้หรือทฤษฎีทางด้านเทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการดำเนินงานรวมเอาไว้อีกด้วยอันจะส่งผลให้หนังสือเล่มนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนอย่างแท้จริง

นิเวศน์ พูลสวัสดิ์*

*นิเวศน์ พูลสวัสดิ์, พย.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สำนักงานพัฒนาเมือง กรมการปกครอง

1. การพัฒนาคุณภาพของประชาชน ควรจะเริ่มที่การพัฒนาจิตใจก่อน โดยใช้การพัฒนาจิตใจเป็นก้าวแปรอิสระและการพัฒนาคุณภาพด้านอื่น ๆ เป็นตัวแปรตาม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชน ได้แก่ การควบคุมตนเอง และความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีระเบียบวินัย

อย่างไรจึงเรียกว่า การพัฒนาคุณภาพ

การพัฒนาคุณภาพนั้นมิใช่ให้ความหมายต่าง ๆ กัน เช่น หมายถึงการพัฒนาความรู้ความสามารถ การพัฒนาทักษะความคิด การพัฒนาสุขภาพอนามัย การพัฒนาจริยภาพและคุณธรรมเป็นต้น ซึ่งการพัฒนาคุณภาพในที่นี้ผู้เขียนหมายถึง การพัฒนาคุณภาพของประชากร 50 ล้านคน ใน 4 ลักษณะ ได้แก่

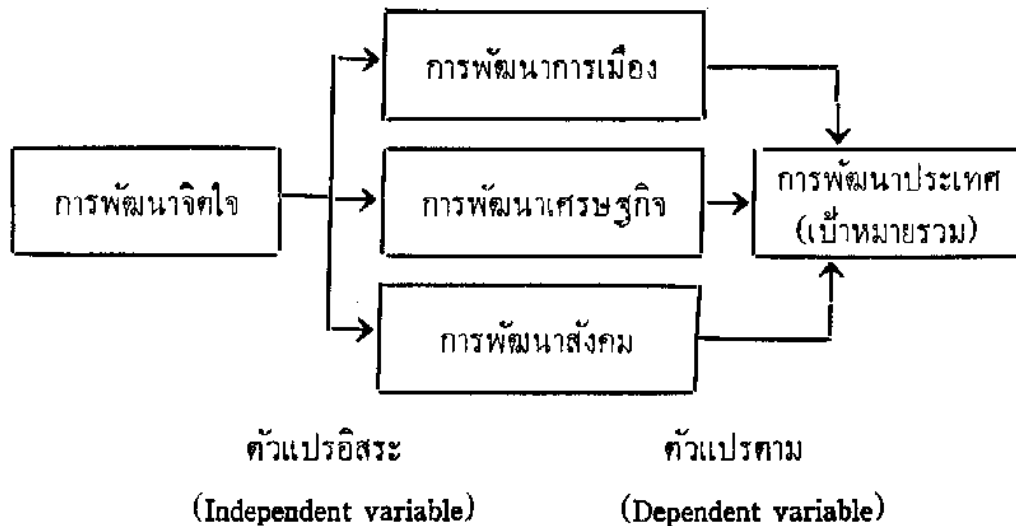
1. การพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ (Intellectual Knowledge) หมายถึง การศึกษาหาความรู้ในระบบของการศึกษาทั่วไป ซึ่งในประเทศไทยในปัจจุบันประชากรก็มีความรู้จำนวนเพิ่มขึ้น เช่น การศึกษาในระดับประถม มัธยม อุดมศึกษา เป็นต้น เป็นการศึกษาหาความรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทั่วไป โดยเรามีความเชื่อที่ว่า ถ้าคนเรามีความรู้เพิ่มขึ้น ก็จะทำให้ประเทศชาติโดยส่วนรวมมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพของประชาชน

2. การพัฒนาด้านทักษะในการปฏิบัติงาน (operational skills) หมายถึง การเรียนรู้โดยการคิดเป็น ทำเป็น (Learning by doing) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของชีวิต รู้จักการทำด้วยตนเอง สิ่งนี้เราก็จะไม่ค่อยส่งเสริมให้ประชาชนมีการพัฒนากันมากนัก เพราะเราก็คิดว่าคนเราเมื่อรู้แล้วคงจะทำเป็น ซึ่งในทางปฏิบัติจริงๆ แล้ว ช่องว่างในทางทฤษฎีและการปฏิบัติยังมีอยู่มาก เราพัฒนาคุณภาพของประชาชนในแง่ของการเรียนรู้ แต่มิได้มีทักษะในการคิดค้นริเริ่มและลงมือปฏิบัติจริงแต่อย่างใด ทำให้เป็นจุดบอดของการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในด้านดังกล่าว เรามักจะได้ยินคำกล่าวที่ว่า “ประเทศไทยมีนักวิชาการมากมายแต่ทำไมปัญหาต่างๆ กลับมิได้ลดลงแต่อย่างใด” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาการศึกษาอย่างเดียวก็ไม่อาจทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศได้เช่นกัน

3. การพัฒนาคุณภาพด้านทัศนคติและค่านิยม (Attitude & Value attribute) หมายถึง การพัฒนาให้ประชาชนมีทัศนคติและค่านิยมที่สอดคล้องต่อการพัฒนาประเทศ โดยเรามีความคิดว่า ทัศนคติและค่านิยมที่ดีจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การพัฒนาประเทศชาติส่วนรวมบรรลุเป้าหมายได้ เช่น มีค่านิยมในเรื่องการใช้ของที่ผลิตภายในประเทศ มีทัศนคติต่อคนไทยในลักษณะที่มีความไว้วางใจเชื่อใจซึ่งกันและกัน และสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้ เป็นต้น การพัฒนาคุณภาพของประชาชนในเรื่องดังกล่าวก่อนข้างจะใช้เวลาและการกล้าที่จะทำจริง และคิดว่าถ้าเราเริ่มต้นตั้งแต่เดี๋ยวนี้คงจะไม่ช้าเกินไปสำหรับการพัฒนาคุณภาพของประชาชนด้านดังกล่าว

4. การพัฒนาคุณภาพด้านจริยธรรมและคุณธรรม (ethic & moral) หมายถึง เป็นการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดของประชาชนให้มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี รู้จักเหตุรู้จักผล มีศีลธรรมประจำใจ รู้จักเสียสละและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การพัฒนาคุณภาพดังกล่าว บางครั้งเราก็ถือว่าเป็นการพัฒนาจิตใจนั่นเอง ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าทำอะไร เราจะพัฒนาคุณภาพของประชาชนในด้านจิตใจอย่างไรเพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศชาติทั้งเศรษฐกิจสังคมและการเมือง

จากแนวคิดในเรื่องการพัฒนาคุณภาพใน 4 ลักษณะดังกล่าว จะเห็นว่าการพัฒนาจิตใจนั้นเป็นสิ่งที่เราควรเน้นเป็นพิเศษเพราะการพัฒนาจิตใจจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอื่น ๆ ดังแผนภาพที่จะแสดงต่อไปนี้

การพัฒนาจิตใจ : แนวคิดและวิธีการ

การพัฒนาจิตใจ เป็นการพัฒนาจิตสำนึกของประชาชนต่อสังคมส่วนรวม ในอันที่จะทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุดและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งพอสรุปได้เป็น ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การพัฒนาจิตใจ หมายถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง หรืออาจกล่าวได้ว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

2. การพัฒนาจิตใจ หมายถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม หรืออาจกล่าวได้ว่าพร้อมที่จะเสียสละเพื่อชาติ เมื่อรัฐต้องการ (โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่ารัฐเป็น เครื่องมือของประชาชน)

จากค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการได้แก่

1. พึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบต่อ
2. ประหยัดและอดออม
3. มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
4. ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

จะเห็นว่าเป็นแนวปฏิบัติอันหนึ่งในการพัฒนาจิตใจ ซึ่งถ้าเราสามารถที่จะ พัฒนาคุณภาพของประชาชนดังกล่าวได้แล้ว จะทำให้ประเทศชาติส่วนรวมมีการพัฒนา ยิ่งขึ้นต่อไป

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจิตใจ

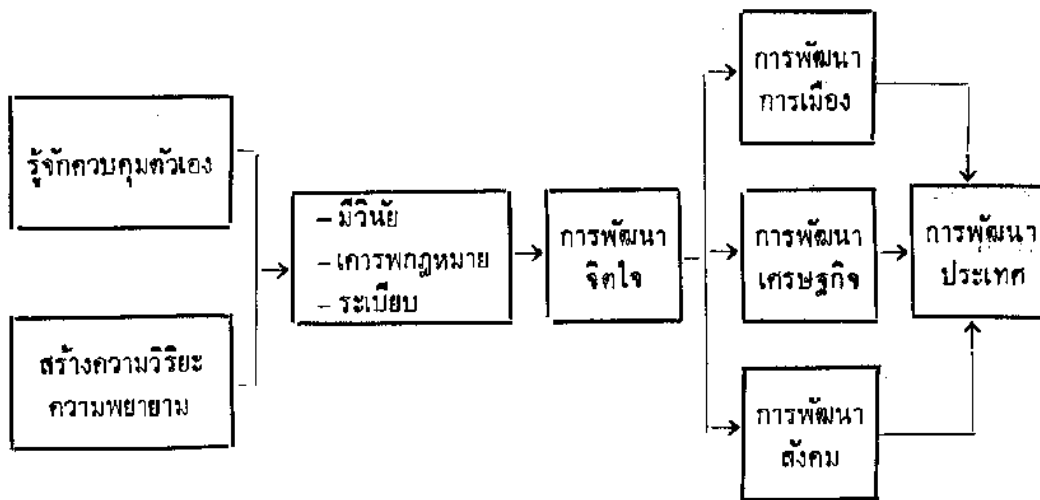
ในการที่จะพัฒนาจิตใจของประชาชน 50 ล้านคนนั้น มีปัจจัยที่ควรนำมา พิจารณา 2 ประการได้แก่

1. การรู้จักควบคุมตนเอง ในการที่จะทำงานเราจะต้องมีวินัยของตัวเอง และต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความมีวินัยนำมาซึ่งผลสำเร็จ

ของงาน เรามักจะเห็นบ่อยๆเกี่ยวกับ การฝ่าฝืนกฎจราจร การซื้อขายบนทางเท้า การคอร์รัปชัน การทุจริตในวงราชการ การขาดความรับผิดชอบ สิ่งต่างๆเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า เราไม่รู้จักควบคุมตนเอง ไม่รู้จักความมีระเบียบวินัยและฝึกฝนความมีระเบียบวินัยของตัวเอง โดยเฉพาะปัญหาการจราจรจะเกี่ยวข้องกับควมมีวินัยของประชาชนเป็นอย่างมาก ต่างคนต่างที่จะแย่งกันแซงซ้ายแซงขวา ไม่รู้จักคำว่าใครก่อนใครหลัง ก็จะทำให้ความมีระเบียบเรียบร้อยและสะดวกรวดเร็วคงจะเกิดขึ้นไม่ได้ หรือปัญหาหาบเร่ ก็เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าประชาชนเราขาดความมีวินัย ทั้งในแง่ของคนซื้อและคนขาย ดังคำกล่าวที่ว่า “เคารถกฏหมาย งดซื้อขายบนทางเท้า” อยู่ทั่วไป แต่ก็ยังมีการซื้อขายกันทั่วไป ซึ่งคนมีวินัยจะเกี่ยวข้องกับความเกะเขินด้วย เราน่าที่จะมีมาตรการในการที่จะสร้างวินัยให้กับประชาชนแม้จะใช้เวลาเพียงใดก็ตามดีกว่าที่จะมิได้กระทำและปล่อยให้ปัญหาสะสมมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. การรู้จักคิดริเริ่มและมีความวิริยะอุตสาหะ คนไทยเรามักจะมีความเชื่อในเรื่องชาตินี้ ชาตินี้หน้า บาปบุญคุณโทษ มีความสันโดษทำให้มีผลต่อการสร้าง ความพยายาม เรามักจะโทษโชคความสน ทำให้รู้สึกท้อแท้และหมดกำลังใจเมื่อทำงานไม่ ประสบผลสำเร็จ ทำให้งานต่างๆนั้นไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งความเชื่อในเรื่อง ดังกล่าวเราน่าจะรณรงค์ต่อต้านให้หมดไป และส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักคิดริเริ่ม มีความวิริยะอุตสาหะ ใครก็ทำอะไรที่แปลกใหม่และมีประโยชน์ต่อประเทศชาติก็ส่งเสริมทาง สื่อมวลชน เป็นต้น มีเรื่องเล่าว่า มีเด็กคนหนึ่งสนใจที่จะเล่นดนตรีชนิดหนึ่งแต่เล่น เเท่าไรก็ไม่ดีขึ้น จนเพื่อน ๆ พวกกันหัวเราะเยาะและดูถูกว่าเขาไม่สามารถที่จะเล่นได้ เพราะ มันขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ ด้วยแรงศลใจแห่งความพยายาม ทำให้เขาสามารถที่จะ เล่นดนตรีได้เก่งจนมีชื่อเสียง โดยทั่วไปแสดงให้เห็นว่า ความพยายามจะนำไปสู่ความ สำเร็จ อย่าคิดท้อแท้และหมดกำลังใจเสียก่อน ในเมื่อเขาทำได้เราก็เป็นคน ๆ หนึ่งทำไม่ จะทำไม่ได้

จากการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ของการพัฒนาจิตใจ พอสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

มาตรการในการพัฒนาจิตใจ

การพัฒนาจิตใจมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินเป็นลำดับขั้นดังนี้คือ

1. มาตรการในระยะยาว

1.1 การอบรมขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นการพัฒนาคุณภาพของประชาชนตั้งแต่ในวัยเด็กจนกระทั่งถึงผู้ใหญ่ เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ถ้าเราสามารถที่จะหล่อหลอมให้เด็กมีการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีแล้ว ก็จะทำให้การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตด้วย การพัฒนาจิตใจในที่นี้คือ สร้างความอดทน วิริยะ-อุทิศหาะ รู้จักควบคุมตนเอง และสร้างควมมีวินัยรู้จักเคารพกฎระเบียบ ข้อยังคับ เป็นต้น ซึ่งการอบรมขัดเกลาทางสังคมเราจะใช้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันหลักในการพัฒนาคุณภาพของเด็ก เพราะเรามีความเชื่อว่ามีอ่อนดั่งง่าย ไม้แก่ดั่งยาก

1.2 โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อมวลชนเป็นตัวกระตุ้น
ทั้งนี้

หนังสือพิมพ์—ลงข่าวและประชาสัมพันธ์สิ่งที่เห็นว่าจะส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของประชาชนส่วนรวม เช่น ความเสียสละ ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การศึกษาค้นสิ่งใหม่ๆ เป็นต้น

โทรทัศน์—พยายามที่จะกระจายการและเผยแพร่ให้ประชาชนมีความคิดในการพัฒนาตนเอง การมีวินัย เช่น รู้จักการเคารพกฎจราจร รู้จักรักษาความสะอาด เป็นต้น

วารสารสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ—การประกวดบทกลอน คำขวัญ บทความ ในอันที่จะกระตุ้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการที่จะรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมให้มากที่สุด

จะเห็นว่า มาตรการในระยะยาวเป็นการเผยแพร่แนวคิดให้ประชาชนมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามในอนาคต ซึ่งการที่จะเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อของคนนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้เวลาสักระยะหนึ่ง ซึ่งเพื่อที่จะทำให้เขาเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในอันที่จะพัฒนาจิตใจเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองและเพื่อประเทศชาติโดยส่วนรวมนั้นเอง ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า สถาบันครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน จะพร้อมในการที่จะรณรงค์ให้ประชาชนมีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือไม่เพียงใด

2. มาตรการในระยะปานกลาง

2.1 การให้รางวัล เป็นการให้ผลตอบแทนแก่บุคคลที่รู้จักรักษาระเบียบวินัยเพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตใจ ซึ่งไม่เสียเปล่าเมื่อเทียบกับบุคคลอื่นและพยายามที่จะชี้ให้เห็นประโยชน์ของการรักษาวินัยและการควบคุมตนเอง และการพยายามนำไปสู่ความสำเร็จ โดยใช้การเผยแพร่จากสื่อมวลชน ดังที่ได้อธิบายไปแล้ว

2.2 การลงโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนกระทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ซึ่งอันนี้จะตกหนักที่ตำรวจในอันที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย สำหรับผู้ที่กระทำผิดกฎหมาย และมีการลงโทษทางสังคมในแง่ของการประจานความไม่ดีของผู้กระทำการฝ่าฝืนวินัย และชี้ให้เห็นคุณโทษของการไม่มีวินัย

ซึ่งทั้งสองมาตรการดังกล่าวนั้นเป็นไปเพื่อส่งเสริมโครงการประชาสัมพันธ์ และการอบรมซัดเกล้าทางสังคม ซึ่งเป็นมาตรการในระยะยาวให้ประสบผลสำเร็จได้ รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. มาตรการในระยะสั้น

3.1 โครงการสร้างงานในชนบท จะเห็นว่าโครงการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ ประชาชนในชนบทซึ่งจะมีการพัฒนาจิตใจของประชาชนควบคู่ไปด้วย ซึ่งเป็นการปฏิบัติ จริงในพื้นที่ซึ่งโครงการดังกล่าวจะเป็นพื้นฐาน หรือเป็นโรงเรียนให้ประชาชนฝึกหัดเกี่ยว กับการพัฒนาจิตใจต่อไป

3.2 โครงการรณรงค์เพื่อการพัฒนาจิตใจ โดยใช้องค์การที่มีอยู่เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาจิตใจ ได้แก่

- สภาตำบล
- วัด
- ศูนย์หนังสือประจำหมู่บ้าน
- สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

โดยสร้างกิจกรรมที่จะส่งเสริมการพัฒนาจิตใจเป็นประการสำคัญ

ความสัมพันธ์ของประชากร 50 ล้านคนกับการพัฒนาคุณภาพ

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศเรามุ่งไปทางการพัฒนาเมือง และการพัฒนา ชนบทเป็นประการสำคัญ โดยเน้น การพัฒนาชนบทเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ

ประเทศไทยเป็น ประเทศที่ยากจน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในทาง เกษตรกรรม ซึ่งการพัฒนาประเทศจำเป็นที่จะต้องตอบสนองต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งถ้าเราเชื่อว่าการพัฒนาชนบทเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศแล้ว พอจะสรุป แนวคิดของการพัฒนาชนบทได้ 5 แนวคิดดังนี้

1. การพัฒนาชนบทโดยการเกษตร
2. การพัฒนาชนบทโดยการพัฒนาชุมชน
3. การพัฒนาชนบทโดยผสมผสาน
4. การพัฒนาชนบทโดยเน้นปัญหาความยากจน
5. การพัฒนาชนบทโดยใช้ตัวแบบจากต่างประเทศ

เมื่อวิเคราะห์ถึงการพัฒนาชนบทในปัจจุบันเรามักจะเน้น การพัฒนาชนบทแบบเน้นความยากจน ทำอย่างไรจะให้คนจนน้อยลงหรืออาจกล่าวได้ว่า ทำอย่างไรช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจนมีน้อยลง ซึ่งการพัฒนาชนบทในแนวทางดังกล่าวประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการได้แก่

1. การควบคุมประชากรในชนบท จะเห็นว่าในชนบทมักจะมีลูกมาก เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวางแผนครอบครัว และมีความเชื่อว่าการมีลูกมากจะช่วยแบ่งเบาภาระในด้านแรงงาน สามารถที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในชนบทได้ แต่ในขณะเดียวกันสืมคิดไปว่าคุณภาพของเด็กที่เกิดมานั้นจะมีมากน้อยเพียงใดหรือไม่ ทั้งในแง่ของการศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพด้านความรู้สึคนึกคิดเพื่อส่วนรวม ในขณะเดียวกันก็เพิ่มภาระให้กับสังคมในเรื่องของปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเสพติคและอื่น ๆ ซึ่งถ้าเราเผยแพร่วิธีการวางแผนครอบครัวไปสู่ชนบทอย่างได้ผลแล้ว จะทำให้อัตราการเพิ่มของจำนวนประชาชนในชนบทลดลงและในขณะเดียวกันก็ช่วยให้ลดปัญหาความยากจนในชนบทได้ด้วย เพราะว่าลูกไม่มากไม่ยากจนนั่นเอง

2. การพัฒนาคุณภาพประชาชนในชนบท เมื่อเราสามารถที่จะควบคุมอัตราการเพิ่มของประชากรในชนบทได้แล้วก็จะทำให้การพัฒนาคุณภาพของประชาชนในชนบทสามารถดำเนินการไปได้ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพมี 4 ประการดังนี้คือ

2.1 การพัฒนาการศึกษา พยายามที่จะลดอัตราความไม่รู้หนังสือของประชาชนในชนบทให้ลดน้อยลง ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบ

2.2 การพัฒนาทักษะการทำงาน พยายามที่จะให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและพยายามที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเอง การพัฒนาทักษะนี้จะครอบคลุมถึงการรู้จักกิจรู้จักทำ (initiative) ด้วยตนเอง

2.3 การพัฒนาทัศนคติและค่านิยม ให้มีส่วนส่งเสริมในการที่จะพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง เช่น ส่งเสริมให้ใช้ของไทย ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ส่งเสริมความเสียสละและมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (Public Interest) เป็นต้น

2.4 การพัฒนาจิตใจและศีลธรรม เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของศาสนา ให้รู้จักคุณค่าของความดีความชั่ว รู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิตเพื่อที่จะทำให้สังคมอยู่ด้วยความสงบสุขราบรื่น เพราะในปัจจุบันคนเรามีความเสื่อมทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น ทำอย่างไรจึงจะใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจ เพื่อเสริมสร้างคามมีวินัยของคนในสังคม

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของประชากร 50 ล้านคน

ในบทความนี้ต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพของประชากร 50 ล้านคนนั้นเราน่าที่จะส่งเสริมการพัฒนาจิตใจเป็นจุดเริ่มต้นก่อน เพื่อที่จะกระตุ้นให้การพัฒนาด้านอื่นๆ ดำเนินไปได้ ซึ่งการพัฒนาจิตใจในที่นี้หมายถึง การส่งเสริมความมีวินัยและการควบคุมตนเองกับการสร้างคามพยายามวิริยะอุตสาหะในการทำงาน ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะต้องช่วยกันนำไปปฏิบัติ จำเป็นที่ต้องอาศัยระยะเวลาช่วงหนึ่งในการปลูกฝังแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพดังกล่าว

อย่างไรก็ตามการส่งเสริมความมีวินัยของประชาชนจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมและควบคุมไปด้วยในขณะเดียวกัน ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของประชากร 50 ล้านคน ได้แก่การพัฒนาจิตใจของประชาชนเป็นประการสำคัญเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะ ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป